

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ № 3**

В.Л. КОСТЮК, В.В. ЛИТВИН, В.В. МОЗОЛЬ, А.О. ШАПОВАЛОВА

**ОЦІНКА КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ
ПІДРОЗДІЛІВ СИСТЕМИ МВС**

Методичні рекомендації

Київ – 2023

УДК 342; 34.096

Рецензенти:

Пантелеев С.М. - перший заступник начальника Головного слідчого управління Національної поліції України, кандидат юридичних наук

Доценко О.С. – професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Авторський колектив:

Костюк В.Л. – завідувач наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Литвин В.В. – старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції, кандидат юридичних наук;

Мозоль В.В. – старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції, кандидат юридичних наук;

Шаповалова А.О. – провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності, кандидат юридичних наук

Схвалено та рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ (протокол № 7 від 21.04.2023 р.)

Оцінка корупційних ризиків в діяльності посадових осіб підрозділів системи МВС [Текст]: метод. рек./ Костюк В.Л., Литвин В.В., Мозоль В.В., Шаповалова А.О. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2023. – 62 с.

В методичних рекомендаціях розглянуто нормативно-правове регулювання діяльності МВС України на предмет наявності корупційних ризиків. Визначено етапи та обсяг оцінювання корупційних ризиків. Охарактеризовано корупційно-небезпечні сфери функціонування корупційних ризиків у діяльності системи МВС шляхом проведення оцінки корупційних ризиків.

Проаналізовано інформацію щодо результатів проведення внутрішніх перевірок та службових розслідувань МВС на наявність корупційних ризиків. Окреслено результати оцінки корупційних ризиків у діяльності МВС у 2022 році.

Розглянуто заходи протидії корупційним ризикам у діяльності органів системи МВС України, зокрема, антикорупційні програми, як інструмент протидії корупції. Здійснений аналіз заходів щодо усунення корупційних ризиків в діяльності МВС України.

Розраховано на працівників системи МВС України, науковий, науково-педагогічний склад, ад'юнктів, здобувачів вищої освіти закладів із специфічними умовами навчання та інших зацікавлених осіб.

© Авторський колектив, 2023

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень.....	4
Визначення основних термінів.....	5
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ВИЗНАЧЕННЯ ТА АНАЛІЗ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ЯК СКЛАДОВА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ	
1.1 Нормативно-правове регулювання діяльності МВС на предмет наявності корупційних ризиків.....	8
1.2 Поняття та етапи оцінки корупційних ризиків.....	12
1.2.1. Підготовка до оцінювання корупційних ризиків.....	13
1.2.2. Дослідження середовища МВС та визначення обсягу оцінювання корупційних ризиків.....	14
1.2.3. Ідентифікація, аналіз та визначення рівнів корупційних ризиків МВС.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПОСАДОВИХ ОСІБ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ	
2.1 Оцінка корупційних ризиків у сферах реалізації повноважень МВС.....	21
2.2 Результати проведення внутрішніх перевірок та службових розслідувань МВС у разі наявності корупційних ризиків.....	30
2.3 Аналіз результатів оцінки корупційних ризиків у діяльності МВС у 2022 році.....	32
РОЗДІЛ 3. ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ РИЗИКАМ У ДІЯЛЬНОСТІ ОГРАНІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ	
3.1 Антикорупційні програми - інструмент протидії корупції.....	34
3.2 Аналіз результатів здійснення заходів щодо усунення корупційних ризиків в діяльності МВС України.....	39
ВИСНОВОК.....	43
Список використаних джерел.....	46
Додатки.....	49

Перелік умовних позначень

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення

МВС України – Міністерство внутрішніх справ України

НАЗК – Національне агентство з питань запобігання корупції

ГСЦ – Головний сервісний центр

ГУ НГУ – Головне управління Національної гвардії України

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗМІ – засоби масової інформації

КМУ – Кабінет Міністрів України

УЗК НПУ – Управління запобігання корупції Національної поліції України

КМЄС – Консультативна місія Європейського Союзу

ЦОВВ – центральний орган виконавчої влади

Визначення основних термінів

Корупція – використання особою, на яку поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», наданих їй службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди такій особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов’язаних з ними можливостей.

Корупційне правопорушення – діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, на яку поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Антикорупційна програма – комплексний антикорупційний документ стратегічного типу, що визначає процес управління корупційними ризиками з урахуванням ідентифікованих в організації корупційних ризиків та державної антикорупційної політики.

Корупційний ризик - імовірність вчинення корупційного або пов’язаного з корупцією правопорушення, що негативно вплине на діяльність МВС.

Джерело корупційного ризику – обставина або їх сукупність, що може спричинити або допустити виникнення корупційного ризику.

Захід впливу на корупційний ризик – захід, спрямований на усунення, мінімізацію корупційного ризику.

Обсяг оцінювання корупційних ризиків – сукупність потенційно вразливих до корупції функцій організації та процесів у її діяльності.

Робоча група – робоча група з оцінювання корупційних ризиків, утворена в організації з метою ідентифікації, аналізу, визначення рівнів корупційних ризиків у діяльності організації та розробки заходів впливу на них.

Управління корупційними ризиками – цілеспрямована, скоординована діяльність організації з виявлення, усунення, мінімізації корупційних ризиків у діяльності МВС.

Ідентифікація корупційних ризиків – опис та аналіз потенційно вразливих до корупції функцій, процесів (підпроцесів) у діяльності МВС.

ВСТУП

Упродовж останніх років вітчизняне законодавство у сфері запобігання корупції зазнало істотних змін, але незважаючи на початі та проведені реформи, прийняття низки важливих антикорупційних законів, корупція залишається однією з найбільш болючих і гострих проблем українського суспільства.

Основними причинами виникнення та існування корупції в Україні є суспільний менталітет, який сприяє пошуку корупційних шляхів вирішення особистих питань та проблем, а також система функціонування державних органів та органів місцевого самоврядування, яка створює певний пріоритет у вирішенні особистих питань та проблем по відношенню до їх врегулювання у законний спосіб. Це загрожує національній безпеці, уповільнює економічний розвиток держави, надходженню іноземних інвестицій, нівелює довіру населення до державних органів та негативно позначається на міжнародному іміджі держави. Отже, масштаби поширення корупції та глибина її проникнення в усі сфери державного управління, економічних відносин і суспільного поступу залишаються найбільшою загрозою для соціально-економічного розвитку безпеки і суверенітету України.

Попри прийняття останнім часом нормативно-правових актів, у яких визначено окремі засоби й інструменти запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням, питання їхньої дієвої практичної реалізації, вироблення чітких алгоритмів дій усіх уповноважених осіб у цьому напрямі нині залишаються актуальними. Особливо гостро це питання постає в правоохоронних органах з урахуванням віднесення їх законодавством до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

Негативний вплив на досягнення органами влади, зокрема системи МВС, визначених цілей та завдань мають корупційні ризики. Передумовами появи корупційних ризиків в Україні завжди були: низька правова культура і свідомість населення, відсутність методики оцінки якості реагування на корупційні правопорушення, низький рівень якості життя суспільства, відсутність реальної відповідальності за правопорушення, колізії законодавчої техніки, постійне делегування повноважень у сфері протидії корупції від одного контролюючого органу до іншого, недостатність контролю та адміністративних процедур, протекціонізм щодо певних осіб, просування інтересів близьких осіб, слабкий фінансовий контроль за суб'єктами публічної адміністрації [1].

Руйнівний вплив на діяльність МВС України здійснюють корупційні ризики як ймовірність того, що відбудеться подія корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, яка негативно вплине на досягнення МВС України визначених цілей та завдань.

Одним із пріоритетних напрямів у сфері запобігання корупції є своєчасне виявлення корупційних ризиків, які виникають у діяльності посадових осіб у системі МВС України усіх рівнів, а також усунення умов та причин цих ризиків. Алгоритм управління корупційними ризиками в системі державного управління включає в себе: процедури оцінювання корупційних ризиків, підготовки, моніторингу, оцінки виконання та перегляду антикорупційних програм.

Досягнення успіху у такому процесі є передумовою для формування у суспільства довіри до влади, зростання економічного потенціалу держави, покращання добробуту громадян шляхом ефективного функціонування системи МВС України.

З'ясування факторів, які детермінують корупцію, є необхідною умовою ефективної протидії та запобігання, що обумовлюють таке соціальне явища, як корупція. В системі МВС – це перевищення повноважень; безконтрольність з боку керівництва; наявність правових колізій, прогалин у правовому регулюванні тощо.

Ефективна робота з виявлення та оцінки корупційних ризиків неможлива без врахування міжнародного досвіду, який заслуговує на глибоке теоретичне осмислення та практичне втілення у вітчизняних антикорупційних стратегіях, методиках та механізмах. Водночас упровадження та реалізація міжнародних антикорупційних стандартів має здійснюватися з обов'язковим урахуванням вітчизняної специфіки влади та системи управління, а також особливостей національної корупції та форм її прояву.

Проблема корупції не є однозначною і простою, вона має багато вимірів та нюансів, а тому до її вирішення слід підходити системно та комплексно, об'єднавши зусилля керівництва МВС України, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС та громадських організацій.

Таким чином, зменшити вплив корупційних ризиків на діяльність посадових осіб підрозділів системи МВС України можливо шляхом створення ефективних механізмів запобігання корупції, конфлікту інтересів, разом з дієвим контролем за дотриманням працівниками органів МВС України принципів доброчесності, а водночас усунення корупційних ризиків в діяльності працівників МВС, що покращить роботу МВС в цілому та сприятиме підвищенню його авторитету.

РОЗДІЛ 1. ВИЗНАЧЕННЯ ТА АНАЛІЗ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ЯК СКЛАДОВА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

1.1 Нормативно-правове регулювання діяльності МВС на предмет наявності корупційних ризиків

Нормативно-правову базу, що регулює діяльність МВС на предмет наявності корупційних ризиків становлять законодавчі та відомчі акти, якими регулюються суспільні відносини у сфері запобігання й протидії корупції.

Міжнародні акти:

Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р. (ратифікована згідно із Законом України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» від 18 жовтня 2006 року № 251-V)- перший юридично значимий документ, що спрямований на запобігання корупції. Посилює міжнародне співробітництво у сфері розслідування злочинів та надає ефективні механізми щодо повернення активів, технічної допомоги та обміну інформацією [2].

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією № ETS173 від 27 січня 1999 р. (ратифікована згідно із Законом України «Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» від 18 жовтня 2006 р. № 252-V -спрямована на захист суспільства від корупції, шляхом ухвалення відповідних нормативно-правових актів та вжиття превентивних заходів [3].

Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією від 15 травня 2003 р. № ETS 191 ратифікований згідно із Законом України «Про ратифікацію Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» від 18 жовтня 2006 р. № 253-V - доповнює Кримінальну конвенцію про боротьбу з корупцією у контексті запобігання і боротьби з корупцією (щодо встановлення у національному законодавстві кримінальної відповідальності за умисне обіцяння, пропонування чи надання будь-якою особою прямо чи опосередковано будь-якої неправомірної переваги арбітру, який здійснює свої функції) [4].

Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 4 листопада 1999 р. ратифікована згідно із Законом України «Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією» від 16 березня 2005 р. № 2476-IV- правовий інструмент отримання компенсації за заподіяну шкоду внаслідок корупційних дій [5]. *Стамбульський план дій по боротьбі з корупцією антикорупційної мережі ОЕСЗ* - скоординований план дій щодо зниження рівня та протидії корупції на території країн-членів [6].

Угода про створення групи держав по боротьбі з корупцією (GRECO) від 05.05.1998 року [7]. Статут Групи держав по боротьбі з корупцією (GRECO)

створений для вдосконалення компетентності її членів в боротьбі з корупцією для вжиття заходів через динамічний процес спільного оцінювання методів проведення та однакового впливу згідно з їхніми зобов'язаннями в цій сфері.

Кодекси України:

*Кримінальний Кодекс України*у примітці до ст. 45 закріплює перелік злочинів віднесених до числа корупційних, які передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2. Даний перелік корупційних злочинів є вичерпним і поширювальному тлумаченню не підлягає [8].

Кодекс України про адміністративні правопорушення встановлює відповідальність за адміністративні правопорушення пов'язані з корупцією, а саме: порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4); порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунків (ст.172-5); порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6); порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікт інтересів (ст. 172-7); незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень (ст. 172-8); невиконання заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9) [9].

Закони України:

- Про запобігання корупції від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VIII,окреслює основні напрями та заходи скоординованої державної антикорупційної політики щодо запобігання та протидії корупції, дає визначення поняттю корупції, визначає конфлікти інтересів та їхнє врегулювання, обмеження щодо подарунків посадовим особам, обмеження щодо сумісництва та суміщення, обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, обмеження спільної роботи близьких осіб, встановлює правила етичної поведінки, порядок фінансового контролю над посадовими особами, порядок захисту викривачів, а також вимоги щодо розробки антикорупційних планів. Законом передбачається кримінальна, адміністративна, цивільно-правова та дисциплінарна відповідальність за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень [10].

- Про Національне антикорупційне бюро України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VIII визначає правові основи організації та діяльності Національного антикорупційного бюро України, до повноважень якого належить протидія корупційним та іншим кримінальним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, а також вжиття інших передбачених законом заходів щодо протидії корупції [11].

- Про державну службу від 10 грудня 2015 р. передбачає притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності у разі вчинення ним адміністративного проступку, корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, кримінального правопорушення [12].

- Про очищення влади від 16 вересня 2014 р., що регулює питання ведення Єдиного державного реєстру осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади», а також надання відомостей з нього та проведення спеціальної перевірки, передбаченої Законом України "Про запобігання корупції", та внесенням відомостей про осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування [13].

- Про Національну поліцію від 2 липня 2015 р. № 580-VIII [14].
- Про прокуратуру від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VIII [15].
- Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 10 листопада 2015 р. № 772-VIII [16].

Укази Президента України:

- Про утворення Національного антикорупційного бюро України від 16 квітня 2015 р. № 217 [17].
- Про Національну раду з питань антикорупційної політики від 14 жовтня 2014 р. № 808 [18].

Постанови КМУ:

- Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про запобігання корупції" від 14 травня 2015 р. № 301.

- Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки від 29 квітня 2015 р. № 265.

- Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування, та осіб, які для цілей Закону України "Про запобігання корупції" прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування від 13 вересня 2017 р. № 691.

- Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 171.

- Деякі питання реалізації Закону України “Про очищення влади” від 16 жовтня 2014 р. № 563.
- Про затвердження Положення про Національну поліцію від 28 жовтня 2015 р. № 877.
- Про утворення Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 24 лютого 2016 р. № 104.

Розпорядження КМУ:

- Про затвердження плану першочергових заходів з подолання корупції від 2 липня 2014 р. № 647-р.
- Про затвердження плану проведення перевірок відповідно до Закону України “Про очищення влади” від 16 жовтня 2014 р. № 1025-р.
- Деякі питання запобігання корупції в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади від 5 жовтня 2016 р. № 803-р.

Основні нормативні акти та розпорядчі документи, що регулюють питання запобігання та протидії корупції в МВС:

- Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 878.
- Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05 серпня 2016 року № 158 (у редакції наказу Національного агентства України з питань державної служби від 28 квітня 2021 року № 72-21), зареєстровані в Міністерстві юстиції України 31 серпня 2016 року за № 1203/29333.
- Порядок проведення перевірок діяльності структурних підрозділів апарату МВС, Національної гвардії України, територіальних органів з надання сервісних послуг МВС, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06 листопада 2018 року № 888, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28 листопада 2018 року за № 1354/32806.
- Положення про Управління запобігання корупції Міністерства внутрішніх справ України, затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України від 27 серпня 2020 року № 630.
- Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28 січня 2021 року № 63 «Про деякі питання реалізації антикорупційного законодавства у сфері захисту викривачів».
- Положення про впровадження в Міністерстві внутрішніх справ України, Головному сервісному центрі МВС, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери управління МВС, механізмів заохочень

викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України про запобігання корупції, затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09 грудня 2021 року № 921, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28 грудня 2021 року за № 1675/37297.

- Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22 листопада 2022 року № 764 «Про утворення робочої групи з оцінювання корупційних ризиків у Міністерстві внутрішніх справ України».
- Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28 лютого 2023 року № 136 «Про затвердження Антикорупційної програми Міністерства внутрішніх справ України на 2023-2025 роки».

1.2 Поняття та етапи оцінки корупційних ризиків

Під **корупційним ризиком** слід розуміти ймовірність того, що відбудеться подія корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, яка негативно вплине на досягнення органом влади визначених цілей і завдань та їх діяльності в цілому.

Етапи оцінювання корупційних ризиків

	підготовка до оцінювання корупційних ризиків
	дослідження середовища МВС та визначення обсягу оцінювання корупційних ризиків
	ідентифікація корупційних ризиків
	аналіз корупційних ризиків

	визначення рівнів корупційних ризиків
---	--

1.2.1. Підготовка до оцінювання корупційних ризиків

Підготовка до оцінювання корупційних ризиків здійснюється з метою інформування та залучення внутрішніх та зовнішніх заінтересованих сторін до оцінювання корупційних ризиків.

Підготовка до оцінювання корупційних ризиків здійснюється у такій послідовності

	видання керівником організації розпорядчого документа про проведення оцінювання корупційних ризиків. Інформування НАЗК про початок проведення оцінювання корупційних ризиків
	формування (оновлення) персонального складу робочої групи
	проведення вступного тренінгу для членів робочої групи
	узгодження робочою групою організаційних питань своєї діяльності
	складення плану оцінювання корупційних ризиків та підготовки антикорупційної програми

Підготовка до оцінювання корупційних ризиків завершується узгодженням робочою групою організаційних питань своєї діяльності (засобів комунікації, місця проведення зустрічей, способів документування, накопичення інформації, обміну інформацією тощо), а також складанням плану оцінювання у якому визначаються

етапи діяльності робочої групи з урахуванням функцій організації, її внутрішніх та зовнішніх заінтересованих сторін, інших факторів середовища організації (додаток 1).

1.2.2 Дослідження середовища МВС та визначення обсягу оцінювання корупційних ризиків

З метою ідентифікації корупційних ризиків робоча група досліджує середовище організації та визначає обсяг оцінювання корупційних ризиків.

Середовище організації - це сукупність внутрішніх та зовнішніх факторів, які характеризують діяльність МВС та мають або можуть мати вплив на досягнення мети цієї діяльності

Середовище МВС складається з внутрішніх та зовнішніх факторів.

Внутрішні фактори середовища МВС :

- активи МВС ;
- завдання, функції та повноваження МВС, процеси прийняття рішень , що відбуваються або будуть відбуватися у плановому періоді
- культура МВС;
- договірні та інші відносини і зобов'язання, які існують всередині МВС, включаючи її територіальні органи, а також між МВС та юридичними особами, які належать до сфери управління МВС;
- система управління МВС, її організаційна структура;
- стратегії, політики та стандарти діяльності МВС;
- інші внутрішні фактори середовища.

Зовнішніми факторами середовища організації є:

- правові, політичні, соціальні, економічні, технологічні, культурні, екологічні та територіальні фактори на міжнародному, національному або місцевому рівнях;
- взаємозв'язки між зовнішніми заінтересованими сторонами та організацією, зокрема:
 - договірні відносини, у тому числі потенційні, що можуть виникнути між організацією та зовнішніми заінтересованими сторонами;
 - взаємозв'язки між зовнішніми заінтересованими сторонами та МВС зокрема: договірні відносини, у тому числі потенційні, що можуть виникнути між МВС та зовнішніми заінтересованими сторонами;
 - взаємодія МВС з державними органами та органами місцевого самоврядування , іншими суб'єктами, в тому числі тими, які МВС спрямовує,

координує, контролює, яким підпорядковано, делегувало повноваження або делеговані повноваження яких виконує;

- взаємодія МВС з юридичними та фізичними особами;
- взаємодія МВС з суб'єктами міжнародного права (наприклад, міжнародними організаціями, їх структурними підрозділами та працівниками, іншими особами, уповноваженими такими організаціями діяти від їх імені);
- інші зовнішні фактори середовища, визначені робочою групою.

Зовнішні фактори середовища: правові, політичні, соціальні, економічні, культурні, екологічні та територіальні фактори на міжнародному, національному або місцевому рівнях;

Внутрішні заінтересовані сторони:

- керівник та інші працівники МВС;
- особи, які проходять службу, стажування або навчання в МВС;
- територіальні органи МВС та їх працівники;
- консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи, які утворюються в МВС та члени таких органів.

Зовнішні заінтересовані сторони – фізичні та/або юридичні особи, їх об'єднання, інші суб'єкти, які не є внутрішніми заінтересованими сторонами, з якими взаємодіє МВС або може взаємодіяти в процесі виконання своїх функцій.

Активи організації – кошти, майнові, корпоративні, інші права та ресурси, що належать МВС.

Робоча група:	
1. визначає функції та активи МВС , що становлять значну економічну цінність	
2. встановлює внутрішні та зовнішні заінтересовані сторони МВС, аналізує характер їх відносин з організацією	
3. формує перелік нормативно-правових актів та розпорядчих документів, що регулюють діяльність МВС України	
4. збирає та аналізує інформацію про інші фактори середовища МВС та визначає потенційно вразливі до корупції функції та процеси	

Збір та аналіз інформації про інші фактори середовища МВС та визначення потенційно вразливих до корупції функцій і процесів

- Результати виконання антикорупційної програми за попередній період
- Анкетування
- Стратегічні плани діяльності
- Результати аудитів, перевірок
- Звернення та скарги на діяльність МВС
- Матеріали дисциплінарних проваджень, службових розслідувань; рішення суду
- Відомості у відкритих інформаційних системах, реєстрах і базах даних
- Аналітичні матеріали НАЗК щодо аналізу корупційних ризиків
- Відомості із ЗМІ, соціальних мереж

Алгоритм складення аналітичної довідки за результатами збору та аналізу інформації про середовище організації

1. Метод/спосіб дослідження середовища організації та визначення потенційно вразливих до корупції функцій і процесів організації

2. Конкретні джерела інформації, які збиралися та аналізувалися за допомогою методу/способу дослідження середовища організації; посилання на таке джерело

3. Функції, процеси організації, у яких виявлено недоліки або невідповідності; короткий опис виявлених недоліків або невідповідностей, причини їх виникнення, заходи, які вжиті або можуть бути вжиті для їх усунення

4. У разі виявлення корупційного ризику – корупційний ризик, його зміст, джерела, існуючі заходи контролю

5. Інша інформація, яка має значення для визначення обсягу оцінювання корупційних ризиків

6. Інформація про особу, яка підготувала аналітичну довідку (додаток 2).
Аналітична довідка за результатами збору та аналізу інформації про середовище МВС

➤ за результатами збору та аналізу інформації про середовище організації із використанням кожного методу/способу, визначеного у плані оцінювання корупційних ризиків та підготовки антикорупційної програми, готується окрема аналітична довідка;

➤ аналітична довідка обов'язково складається за алгоритмом, визначеним у Методології;

➤ на підставі аналітичних довідок уповноважений формує та вносить на розгляд робочої групи перелік потенційно вразливих до корупції функцій та

процесів, які реалізуються організацією самостійно або спільно з іншими зовнішніми заінтересованими сторонами;

➤ на підставі аналітичних довідок НАЗК аналізує правильність і повноту визначення організацією переліку потенційно вразливих до корупції функцій та процесів (додаток 3).

Потенційно вразливі до корупції функції та процеси

- передбачають взаємодію МВС, її працівників із зовнішніми заінтересованими сторонами;
- підпорядкованість, підконтрольність, підзвітність, спрямування, координація, взаємодія на підставі договірних відносин, відносин у процедурах надання адміністративних послуг тощо;
- пов'язані із розпорядженням (управлінням) активами МВС. Утримання майна, надання майна в оренду, відчуження та списання майна;
- інші потенційно вразливі до корупції функції, визначені робочою групою.

1.2.3 Ідентифікація, аналіз та визначення рівнів корупційних ризиків МВС

Під час ідентифікації корупційних ризиків робоча група здійснює:

- *опис потенційно вразливих до корупції функцій, процесів (підпроцесів) у діяльності МВС:*
 - формулювання функції;
 - формулювання всіх процесів (підпроцесів), які здійснюються для реалізації відповідної функції;
 - визначення внутрішніх та зовнішніх заінтересованих осіб, які беруть участь у кожному із процесів (підпроцесів), у тому числі осіб, які здійснюють незалежний контроль за їх реалізацією;
 - визначення початку окремого процесу (підпроцесу) та його закінчень, яких може бути декілька визначення послідовності дій, що виконуються від початку до закінчення процесу (підпроцесу).
- *аналіз описаних потенційно вразливих до корупції функцій, процесів (підпроцесів) у діяльності МВС (додаток 4).*

Елементи корупційного ризику:

1. Зміст (опис) корупційного ризику - моделюється спосіб (способи) і обставини вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення та

визначає, які внутрішні та зовнішні заінтересовані сторони можуть брати участь у його вчиненні.

2. *Джерело (джерела) корупційного ризику* пов'язані з особливостями або недоліками:

- нормативно-правових актів та розпорядчих документів, що регулюють діяльність МВС;
- практичної реалізації процесів у діяльності МВС;
- людських ресурсів МВС.

3. *Існуючі заходи контролю, спрямовані на запобігання реалізації корупційного ризику*

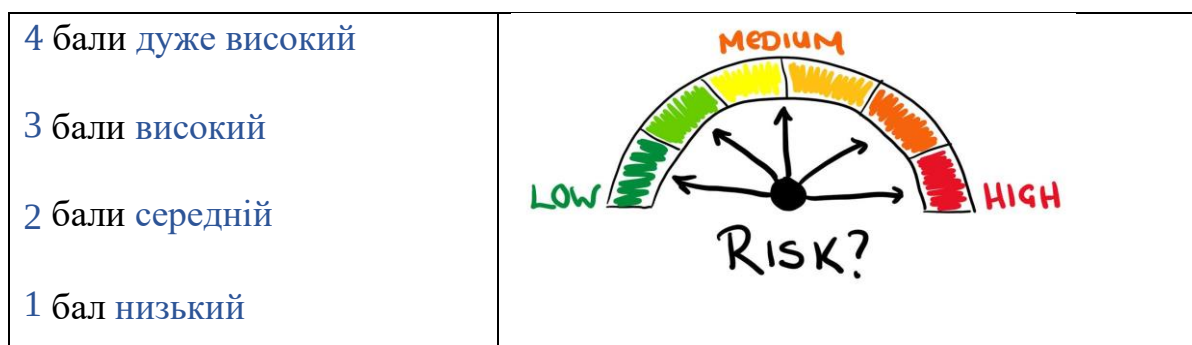
- заходи, передбачені нормативно-правовими актами та/або розпорядчими документами, що регулюють діяльність МВС, та запроваджені у діяльність МВС;
- задокументовані алгоритми операційної діяльності МВС та прийняття рішень;
- заходи внутрішнього контролю та безпеки, запобігання і протидії корупції, внутрішнього аудиту;
- навчання, у тому числі за програмами підвищення кваліфікації з питань запобігання та протидії корупції, для працівників МВС;
- інші заходи, які здійснюються або заплановані.

Аналіз корупційних ризиків

1 Рівень імовірності реалізації корупційного ризику

📌 кількість виявлених випадків учинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень працівниками МВС, у тому числі територіальних органів, за останні три роки

📌 можливість вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень працівниками МВС, у тому числі територіальних органів, за певний період часу

2 Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (додаток 5)

визначається за найвищим балом потенційних втрат, які встановлює робоча група, за Методикою у додатку 12 до Методології [19]

бал	Очікувані майнові втрати організації або розмір незаконного збагачення працівника організації від реалізації корупційного ризику	Вид юридичної відповідальності, до якої може бути притягнуто працівника організації у разі реалізації корупційного ризику	Очікувані репутаційні втрати організації, її працівників від реалізації корупційного ризику	Очікувана шкода, яка може бути завдана охоронюваним законом державним, суспільним інтересам від реалізації корупційного ризику
4	значні майнові втрати (майнові втрати, які перевищують 100 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому проводиться оцінювання корупційних ризиків)	кримінальна, цивільна	репутаційні втрати на загальнодержавному та міжнародному рівні, втрата довіри більшості населення та зовнішніх заінтересованих сторін	загроза державному суверенітету, територіальній цілісності; порушення окремих прав і свобод людини і громадянина, окремих прав і законних інтересів юридичних осіб; порушення демократичних засад функціонування держави; порушення (загроза порушенню) міжнародних угод, стороною яких є держава Україна, гальмування соціально-економічних реформ; уповільнення економічного зростання, забруднення навколишнього середовища тощо)
3	майнові втрати наявні (від 5 до 100 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому проводиться оцінювання корупційних ризиків)	кримінальна	репутаційні втрати на загальнодержавному рівні, втрата довіри більшості населення та зовнішніх заінтересованих сторін	зниження ефективності державного управління у відповідній галузі
2	майнові втрати наявні, але незначні (не перевищують 5 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому проводиться оцінювання корупційних ризиків)	адміністративна	репутаційні втрати на локальному рівні, втрата довіри деяких із зовнішніх заінтересованих сторін	моральна шкода, завдана окремим громадянам
1	не очікується майнових втрат	дисциплінарна	репутаційні втрати організації, втрата довіри внутрішніх заінтересованих сторін	шкода відсутня

Визначення рівнів корупційних ризиків

Рівень корупційного ризику обчислюється у балах як добуток рівня ймовірності реалізації корупційного ризику (балів) та рівня наслідків від реалізації корупційного ризику (балів).

Встановлюються такі рівні корупційних ризиків:

- **критичний** - від 12 до 16 балів;
- **високий** - від 6 до 9 балів;
- **середній** - від 3 до 4 балів;
- **низький** - від 1 до 2 балів.

Визначені рівні корупційних ризиків зазначаються у реєстрі ризиків.

Заходи впливу на корупційні ризики

- мають бути спрямовані на усунення, мінімізацію його джерел, а у випадку неможливості безпосереднього впливу на джерела - на зниження рівня ймовірності чи можливих наслідків його реалізації
- усунення, мінімізація корупційного ризику може здійснюватися без розробки заходів впливу на корупційні ризики шляхом прийняття рішення не починати або не продовжувати діяльність, яка призводить до виникнення такого корупційного ризику

Принципи розробки

1. послідовність
2. пріоритетність
3. чіткість
4. достатність
5. уникнення дублювання
6. досяжність

Приклад визначення заходу впливу на корупційний ризик

Корупційний ризик - можливість вимагання, отримання неправомірної вигоди за надання дозволу на виїзд за кордон військовозобов'язаних водіїв гуманітарних вантажів, або прийняття такого рішення в умовах конфлікту інтересів

Захід впливу на корупційний ризик:

Внести зміни до Правил перетинання державного кордону громадянами України, затверджених постановою КМУ від 25.08.2010 року № 724 [20]:

- передбачити критерії для прийнятності наданого обґрунтування щодо обсягів вантажів та кількості необхідних транспортних засобів;
- визначити строк прийняття рішень про виїзд водіїв за кордон;
- визначити порядок обміну інформацією між військовими адміністраціями, Мінінфраструктури, Державною прикордонною службою, Державною митною службою щодо дотримання водіями мети виїзду за межі України.

Удосконалити інформаційну систему «Шлях» в частині недопущення фіксації рішення обласної, Київської міської військової адміністрації, Мінінфраструктури, якщо окремі відомості, які підлягають занесенню до системи, відсутні, є неповними або некоректними

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПОСАДОВИХ ОСІБ СИСТЕМИ МВС

2.1 Оцінка корупційних ризиків у сферах реалізації повноважень МВС

На сьогоднішній день здійснюється низка заходів у сфері запобігання та протидії корупції у сфері реалізації повноважень МВС України. Основними напрямками запобігання є виявлення (ідентифікація) корупційних ризиків, які можуть виникнути в їх діяльності.

Оцінювання корупційних ризиків проводиться з метою встановлення ймовірності вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень працівниками МВС, встановлення причин, умов та наслідків можливого вчинення таких правопорушень, а також аналізу ефективності існуючих заходів контролю, спрямованих на запобігання реалізації корупційних ризиків.

Для встановлення ймовірності вчинення працівниками МВС корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, установлення причин, умов та наслідків можливого вчинення таких правопорушень, а також підготовки Антикорупційної програми Міністерства внутрішніх справ України на 2023 - 2025 роки [21], проводиться оцінювання корупційних ризиків у МВС у форматі самооцінювання відповідно до Методології.

22 листопада 2022 року наказом Міністерства внутрішніх справ України № 764 утворено робочу групу з оцінювання корупційних ризиків, затверджено її персональний склад та положення про неї. До складу робочої групи включено працівників самостійних структурних підрозділів апарату МВС, експертів з питань боротьби з корупцією Консультативної місії Європейського Союзу в Україні та адвоката. З метою підготовки до оцінювання корупційних ризиків 25 листопада 2022 року для членів робочої групи в режимі відеоконференції був проведений вступний тренінг із залученням представників Національного агентства з питань запобігання корупції.

Робочою групою складено план оцінювання корупційних ризиків, у якому визначено етапи діяльності робочої групи з урахуванням функцій МВС, зокрема проаналізовано наступні джерела інформації, для визначення уразливих до корупції функцій:

1) результати оцінювання корупційних ризиків за попередній період, заходів впливу на них, оцінки ефективності їх виконання;

2) результати анонімного опитування (анкетування) зовнішніх та внутрішніх заінтересованих сторін, узагальнено отриману інформацію;

3) стратегічні плани діяльності, плани реформування, програми розвитку нових проєктів та інших програмних документів МВС;

4) результати аудитів, перевірок, проведених щодо інших організацій, які виконують подібні функції або реалізують подібні процеси, узагальнено та задокументовано зібрану інформацію про можливі факти вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, функції та процеси, з якими такі факти пов'язані;

5) матеріали звернень та скарг щодо діяльності МВС, його окремих працівників, узагальнення та документування інформації про можливі факти вчинення корупційних, пов'язаних з корупцією правопорушень, функції та процеси, з якими такі факти пов'язані, частоту надходження скарг;

6) матеріали дисциплінарних проваджень, службових розслідувань; рішення суду у справах про притягнення до адміністративної, кримінальної відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень; рішення суду у кримінальних, адміністративних, господарських справах, учасниками яких були інші організації, які виконують подібні функції або реалізують подібні процеси, та їх працівники;

7) відомості, які містяться у відкритих інформаційних системах, реєстрах і базах даних, у тому числі в Єдиному державному реєстрі осіб, про учинені корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, працівниками МВС та працівниками інших організацій, які виконують подібні функції або реалізують подібні процеси;

8) аналітичні матеріали Національного агентства з питань запобігання корупції щодо аналізу корупційних ризиків, а також аналітичні матеріали інших державних, міжнародних, громадських інституцій з питань запобігання та протидії корупції та інших питань, які пов'язані з діяльністю МВС;

9) проаналізовано відомості, оприлюднені в засобах масової інформації, соціальних мережах, інших відкритих джерелах інформації, про можливі факти вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень працівниками МВС та працівниками інших організацій, які виконують подібні функції або реалізують подібні процеси.

Уразливі до корупції функції МВС (відповідно до протоколу засідання робочої групи від 12 січня 2023 року):

1) ліцензійна діяльність:

забезпечення у випадках, передбачених законом, ліцензування окремих видів господарської діяльності та здійснення контролю за дотриманням суб'єктами господарювання відповідних ліцензійних умов;

Ідентифікованими корупційними ризиками є:

- Можливе використання службового становища посадовою особою при здійсненні заходів державного нагляду (контролю), неповідомлення посадовою особою про наявність конфлікту інтересів при проведенні перевірки.

Зміст корупційного ризику: під час проведення перевірок ліцензіатів працівник може трактувати норми на користь суб'єкта господарювання, чим знівельовує об'єктивність проведення перевірки. За результатами перевірки в акті перевірки може бути подана неправдива інформація щодо стану здійснення господарської діяльності, що унеможлиблює складання адміністративних протоколів та притягнення надалі ліцензіата до відповідальності.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "х") -1

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "у") - 2

Рівень корупційного ризику (бал "х" і бал "у") - 2

- Можливе надання посадовою особою Управління переваги здобувачам ліцензій та ліцензіатам (керівникам чи уповноваженим ними особам) під час особистого прийому заяв про отримання, переоформлення, звуження чи розширення ліцензій на провадження господарської діяльності (можлива наявність у працівника, який здійснює особистий прийом, приватного інтересу).

Зміст корупційного ризику: можлива наявність у працівника, який здійснює особистий прийом, приватного інтересу.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "х") -1

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "у") - 1

Рівень корупційного ризику (бал "x" і бал "y") - 1

2) **надання освітніх послуг:** можлива наявність у працівника, який здійснює особистий прийом, приватного інтересу.

Ідентифікованими корупційними ризиками є:

- Можливість фальсифікації результатів оцінювання знань та вмінь абітурієнтів під час вступних випробувань до ЗВО МВС

Зміст корупційного ризику: нормативно-правові акти, що регламентують порядок прийому до закладів освіти, передбачають можливість вступу на навчання за результатами внутрішніх вступних випробувань – фахових іспитів, творчих конкурсів, конкурсів фізичних здібностей вступників (спортивні нормативи).

Як показує практика, часто іспити в закладах освіти проходять як звичайний письмовий іспит без використання автоматизованих систем і вручну перевіряються членами приймальної комісії.

Програми фахових іспитів і творчих конкурсів, спортивних нормативів, структура оцінки та порядок оцінювання розробляються і затверджуються головами приймальних комісій та саме від них залежить їх чіткість, зрозумілість та прозорість. Моніторинг внутрішніх правил прийому показав, що більшість закладів освіти визначають ці критерії досить загально.

Зазначені недоліки регулювання порядку та правил прийому можуть призвести до зловживань з боку членів приймальної комісії закладів освіти при оцінюванні фахових іспитів, творчих конкурсів, спортивних нормативів.

Це сприяє виникненню ризику вимагання або отримання неправомірної вигоди членами приймальної комісії та іншими відповідальними за прийом особами за фальсифікацію результатів випробувань, надання абітурієнтам правильних відповідей/можливості списування, заміну (підкладення) іншої роботи або спотворення (дописування відповідей) результатів фахового іспиту.

Невизначеність та загальний характер критеріїв оцінювання творчих конкурсів дозволяє оцінювати результати на власний розсуд відповідальних осіб. Це сприяє суб'єктивному оцінюванню та неправомірному впливу керівництва/працівників закладу освіти на роботу приймальної комісії під час вступу за внутрішніми вступними випробуваннями.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "x") -2

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "y") - 2

Рівень корупційного ризику (бал "x" і бал "y")- 4

- Можливість надання необґрунтованої переваги під час переведення курсантів (слухачів) з навчання за кошти фізичних і юридичних осіб на місця державного замовлення.

Зміст корупційного ризику: Нормативно-правовим актом, а саме Положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення курсантів (слухачів) вищих навчальних закладів МВС, затвердженого наказом МВС від 07.09.2009 № 381, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 29.09.2009 за № 911/16927 (далі – Положення) [22], передбачається можливість переведення осіб, які навчаються на умовах договору з фізичними та юридичними особами, на навчання за державним замовленням у вищих навчальних закладах.

При цьому механізм та процедура, які регламентують порядок переведення, не достатньо врегульовані, а також виникає необхідність у приведенні даного нормативно-правового акту до вимог чинного законодавства.

Зокрема в Положенні зазначається, що переведення здійснюється за наявності вакантних місць, у межах ліцензійного обсягу, після завершення курсу навчання на наступний курс, за умови успішного навчання (отримання оцінок «відмінно» та «добре» з усіх навчальних дисциплін та індивідуальних завдань), за рекомендацією Вченої ради вищого навчального закладу, за умови проходження військово-лікарської комісії та психологічного обстеження, погодження та оформлення особової справи підрозділом кадрового забезпечення органу внутрішніх справ за місцем реєстрації особи

Рішення про переведення ухвалюється приймальною комісією ВНЗ після проведення перевірки рівня фізичної підготовленості особи та погодження з Департаментом освіти і науки МВС.

Як наслідок виникає можливість зловживання зацікавлених осіб, зокрема при донесенні інформації до здобувачів вищої освіти про проведення конкурсу на заміщення вакантних місць державного замовлення, здійсненні прийому заяв про участь в ньому та при оцінюванні знань та вмінь.

Це сприяє виникненню ризику вимагання або отримання неправомірної вигоди відповідальними особами, а також можливій втраті репутації закладу вищої освіти, що належить до сфери управління МВС.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "х") -2

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "у") - 2

Рівень корупційного ризику (бал "х" бал "у") - 4

3) надання адміністративних послуг (сервісні послуги МВС):

акредитація закладів, що здійснюють підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів;

здійснення приймання іспитів, що складаються для отримання права керування транспортними засобами, і видача відповідних документів;

Ідентифікованими корупційними ризиками є:

- Можливість членами акредитаційної комісії витребувати від закладів підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів додаткових документів, відомостей, інформації при зміні матеріально-технічної бази.

Зміст корупційного ризику: маніпулювання наданими законодавством правами та можливостями, метою яких є отримання неправомірної вигоди та/або надання переваг іншим закладам підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів під час прийняття рішень стосовно акредитації закладу.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "x") -3

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "y") - 3

Рівень корупційного ризику (бал "x" бал "y") - 9

- Можливість отримання, вимагання екзаменатором – працівником сервісного центру МВС неправомірної вигоди при складанні слухачами теоретичної та практичної частин іспиту на право керування транспортними засобами.

Зміст корупційного ризику: маніпулювання наданими законодавством правами та можливостями, метою яких є отримання неправомірної вигоди під час складання іспитів на отримання права керування транспортними засобами.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "x") -4

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "y") - 4

Рівень корупційного ризику (бал "x" бал "y") - 16

4) судово-експертна діяльність:

проведення інженерно-транспортної експертизи (дослідження технічного стану транспортних засобів і реєстраційних документів);

Ідентифікованим корупційним ризиком є:

- Можливість отримання неправомірної вигоди при позачерговому отриманні замовником послуги «Експертне дослідження транспортного засобу і реєстраційних документів, що його супроводжує із видачею висновку експертного дослідження»

Зміст корупційного ризику:

1. Можливість позачергового оформлення заяви замовником для отримання зазначеної послуги (здійснюється після оплати послуги, самостійно або з допомогою працівника).

2. Можливість фальсифікації або недбалість при дослідженні документів, що супроводжують транспортний засіб, та перевірка інформації про транспортний засіб за наявними базами даних.

3. Можливість неналежного виконання своїх обов'язків та невжиття заходів при дослідженні ідентифікаційних номерів транспортного засобу, оформлення результатів дослідження та унесення їх до відповідних баз даних.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "х") -2

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "у") - 3

Рівень корупційного ризику (бал "х" бал "у") - 6

5) управління міністерством:

організація та здійснення поточного і перспективного планування, розроблення планів основних організаційних заходів МВС, роботи колегії МВС, нарад керівництва МВС;

взаємодія із центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр.

Ідентифікованими корупційними ризиками є:

- Можливість посадовими особами та працівниками апарату МВС вчиняти дії на власний розсуд з питань організації та здійснення перевірок центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр внутрішніх справ України.

Зміст корупційного ризику: в Інструкції з організації планування в Міністерстві внутрішніх справ України, затвердженої наказом МВС від 14.11.2016 № 1208 (далі – Інструкція) наявні/відсутні окремі положення щодо координації роботи Головного сервісного центру МВС (далі – ГСЦ МВС), закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, Головного управління Національної гвардії України (далі – ГУ НГУ), центральних органів виконавчої влади, діяльність яких координуються Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України (далі – ЦОВВ) в частині організації підготовки та виконання положень річного плану основних заходів МВС (далі – план), що дає можливість посадовим особам та працівникам апарату МВС вчиняти дії на власний розсуд.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "х") -2

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "у") - 1

Рівень корупційного ризику (бал "х" бал "у") - 2

- Можливість посадовими особами та працівниками апарату МВС вчиняти дії на власний розсуд з питань організації та здійснення перевірок центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр внутрішніх справ України.

Зміст корупційного ризику: у Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких

спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, затвердженому наказом 25.11.2016 № 1250, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22.12.2016 за № 1682/29812 (далі - Порядок) [23], зокрема, відсутні окремі положення з питань організації та здійснення перевірок центральних органів виконавчої влади, діяльність яких координуються Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, що дає можливість посадовим особам та працівникам апарату МВС вчиняти дії на власний розсуд.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "х") -3

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "у") - 1

Рівень корупційного ризику (бал "х" бал "у") - 2

6) проведення закупівель:

забезпечення реалізації завдань замовника, який здійснює закупівлі відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» (планування закупівель, формування тендерної документації) [24].

Ідентифікованим корупційним ризиком є:

- Можливість завищення очікуваної вартості закупівлі.

Зміст корупційного ризику: штучне завищення очікуваної вартості закупівлі в умовах попередньої змови потенційного постачальника та посадових осіб замовника з метою незаконного збагачення.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "х") -3

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "у") - 3

Рівень корупційного ризику (бал "х" бал "у") - 6

7) управління фінансами:

здійснення МВС як відповідальним виконавцем бюджетних програм функцій з формування показників видатків на оплату праці в кошторисах закладів та установ, що належать до сфери управління МВС;

забезпечення ефективного і цільового використання бюджетних коштів при оплаті праці працівників апарату МВС.

Ідентифікованими корупційними ризиками є:

- Можливість визначення недостовірних обсягів бюджетних коштів при плануванні видатків на оплату праці.

Зміст корупційного ризику: визначення недостовірних обсягів бюджетних коштів при плануванні видатків на оплату праці.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "х") -1

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "у") - 1

Рівень корупційного ризику (бал "х" бал "у") - 1

- Можливість затвердження у кошторисах показників видатків на оплату праці, не підтверджених розрахунками та економічними обґрунтуваннями.

Зміст корупційного ризику: затвердження у кошторисах показників видатків на оплату праці, не підтверджених розрахунками та економічними обґрунтуваннями.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "х") -1

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "у") - 1

Рівень корупційного ризику (бал "х" бал "у") - 1

- Можливість надання переваг і застосування керівниками структурних підрозділів апарату МВС нерівномірного встановлення надбавок, визначення розміру премій працівникам.

Зміст корупційного ризику: вибірковий (привілейний чи упереджений) підхід при встановленні надбавок, визначенні премій працівникам.

Аналіз корупційного ризику. Рівень корупційного ризику:

Рівень імовірності реалізації корупційного ризику (бал "х") -1

Рівень наслідків від реалізації корупційного ризику (бал "у") - 3

Рівень корупційного ризику (бал "х" бал "у") - 3

Під час оцінювання корупційних ризиків застосовувалися такі методи і способи:

- 1) аналіз джерел інформації;
- 2) аналіз нормативно-правових та розпорядчих документів, що регулюють діяльність МВС;
- 3) проведення мозкового штурму, що полягає у відкритому збиранні й обговоренні позицій та ідей заінтересованих сторін – учасників мозкового штурму;
- 4) проведення індивідуального спілкування (інтерв'ю) із працівниками та зовнішніми заінтересованими сторонами МВС;
- 5) моделювання способів вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, визначення внутрішніх і зовнішніх заінтересованих сторін, які можуть брати участь у їх вчиненні.

За результатами узагальнення інформації та пропозицій, отриманих від внутрішніх і зовнішніх заінтересованих сторін, робочою групою здійснюється ідентифікація, аналіз, визначення рівнів корупційних ризиків та заходів впливу на корупційні ризики (протокол засідання робочої групи від 02 лютого 2023 року).

Для кожного заходу впливу на корупційний ризик робочою групою визначаються виконавці таких заходів, строк (термін) та індикатор його виконання.

Результати ідентифікації корупційних ризиків, рівні ймовірності реалізації, наслідків та рівні корупційних ризиків, а також заходи впливу на корупційні ризики зазначені в реєстрі ризиків [21].

2.2 Аналіз результатів оцінки корупційних ризиків у діяльності Міністерства внутрішніх справ України у 2022 році

Відповідно до частини другої статті 19 Закону України «Про запобігання корупції» [10], на виконання резолюції Міністра внутрішніх справ України від 15 листопада 2021 року до доповідної записки начальника Управління запобігання корупції від 12 листопада 2021 року № 48482/18 «Про оцінку корупційних ризиків та планування антикорупційної діяльності суб'єктів системи МВС на 2022 рік» комісія з оцінки корупційних ризиків та моніторингу виконання антикорупційної програми МВС спільно з Управлінням запобігання корупції МВС протягом листопада 2021 року – лютого 2022 року провела оцінку корупційних ризиків у діяльності МВС.

Для всебічного та об'єктивного опрацювання питання оцінки корупційних ризиків у діяльності МВС було залучено експертів, які обізнані про внутрішнє і зовнішнє середовище МВС та мають досвід роботи у сфері його діяльності.

Головою комісії з оцінки корупційних ризиків було визначено державного секретаря МВС, а усього до складу комісії ввійшло 32 особи: представники структурних підрозділів апарату МВС, Головного сервісного центру МВС (міжрегіональний територіальний орган з надання сервісних послуг МВС), Експертної служби МВС, а також представники Консультативної місії Європейського Союзу в Україні – О. Сологуб, Б. Шапка.

Також залучалися представники Державного науково-дослідного інституту МВС та Національної академії внутрішніх справ, які надавали необхідну інформацію для проведення оцінки корупційних ризиків.

Ідентифікацію корупційних ризиків проведено шляхом дослідження (аналізу) зовнішнього та внутрішнього середовища МВС щодо виявлення чинників корупційних ризиків у нормативно-правових актах МВС і організаційно-управлінській діяльності, а саме:

- аналіз нормативно-правових актів МВС щодо виявлення норм, які сприяють / можуть сприяти вчиненню корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією;
- електронне анонімне опитування осіб апарату МВС, ГСЦ МВС, Національної гвардії України, закладів, установ, підприємств, що належать до

сфери управління МВС, та громадськості, у якому взяли участь 8010 осіб (опитування проводилося в листопаді – грудні 2021 року);

- анонімне опитування осіб (проводилося Харківським національним університетом внутрішніх справ) щодо наявності корупційних ризиків у діяльності Міністерства, у якому взяли участь 23 840 респондентів – поліцейських (опитування проводилося в усіх регіонах України, крім тимчасово окупованих територій, у вересні – жовтні 2021 року);

- соціологічне дослідження на тему: «Оцінка корупційних ризиків у діяльності МВС» (проводилося Київським міжнародним інститутом соціології за сприяння Консультативної місії Європейського Союзу в Україні), у якому взяли участь 2003 особи (чоловіки і жінки віком від 18 років) з усієї території України (крім тимчасово окупованих територій). Загальна кількість охоплених опитуванням респондентів становила 33 853 особи.

За результатами проведеного дослідження внутрішнього та зовнішнього середовища МВС комісія, урахувавши результати проведених у 2020–2021 роках оцінок корупційних ризиків у діяльності МВС, визначила додатково 12 сфер діяльності МВС.

Проте лише з 8 сфер діяльності функції були об'єктами оцінки корупційних ризиків у 2022 році:

- управління Міністерством;
- підтримання публічної безпеки і порядку (у тому числі дозвільна діяльність);
- управління матеріальними ресурсами;
- міграція;
- публічні закупівлі;
- управління персоналом;
- надання освітніх послуг;
- надання медичних послуг.

Комісія у визначених вище сферах діяльності МВС ідентифікувала корупційні ризики, здійснила їх формальне визначення та провела оцінку виявлених корупційних ризиків.

За результатами оцінки корупційних ризиків у діяльності МВС підготовлено:

- опис ідентифікованих корупційних ризиків у діяльності МВС, чинники корупційних ризиків та можливі наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією (додаток 1);

- пропозиції щодо заходів з усунення (зменшення рівня) виявлених корупційних ризиків, які викладені в таблиці оцінених корупційних ризиків та заходів щодо їх усунення (додаток 2).

2.3 Результати проведення внутрішніх перевірок та службових розслідувань МВС у разі наявності корупційних ризиків

Щоб розслідування приводило до ефективних результатів, це може бути досягнуто лише коли комісія буде застосувати юридичні норми з урахуванням закладеної в них цілі. Внутрішнє розслідування, як і будь-яка інша інтелектуальна діяльність, переслідує певні цілі, що, виступають проявом певних цінностей. В даному випадку йдеться про цілі будь-якого внутрішнього розслідування - досягнення нульової толерантності до будь-яких форм корупції та пов'язаних з нею правопорушень, максимальної доброчесності та вжиття співмірних заходів на виявлені корупційні ризики, залежно від їх небезпечності.

Підсумком діяльності комісії з проведення внутрішнього розслідування є фінальний документ (наприклад, акт про проведення антикорупційного службового розслідування), який обговорюється і складається на засіданні комісії, підписується її членами. В такому документі слід детально зазначити проведені комісією заходи та їх результати, опис виявлених фактів та обставин з їхньої однозначною юридичною оцінкою. Якщо під час розслідування були виявлені порушення антикорупційної програми, корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, комісії рекомендується докласти зусиль для встановлення: осіб, причетних до таких протиправних діянь (з наведенням відповідних доказів їх участі); умов та причин правопорушення; надати рекомендації щодо шляхів усунення виявлених причин правопорушення.

Керівник, отримавши акт, в якому наведено факти протиправних діянь та докази причетності до них певних осіб, вирішує питання про притягнення особи до дисциплінарної відповідальності згідно Кодексу законів про працю України [26], інших актів законодавства, внутрішніх документів юридичної особи.

Для об'єктивності та передбачуваності процедури застосування дисциплінарних санкцій до осіб, які допустили порушення антикорупційної програми, керівнику юридичної особи рекомендується за поданням Уповноваженого затвердити документ, що визначатиме, які види дисциплінарних стягнень застосовуються до кожного виду порушень.

Якщо в акті вказано на виявлення комісією ознак корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, за вчинення якого передбачено адміністративну або кримінальну відповідальність, керівник юридичної особи зобов'язаний негайно інформувати про це спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

На даний час склади корупційних адміністративних правопорушень встановлено главою 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення статті 172-4-172-9 цього Кодексу [9].

До корупційних кримінальних правопорушень або кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією Кримінальний кодекс України відносить ті, які перелічені у примітці до статті 45 вказаного Кодексу [8].

Уповноважений має право отримувати від працівників, письмові та усні пояснення щодо обставин, що можуть свідчити про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» та Типової антикорупційної Програми юридичної особи щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та інших передбачених вимог, обмежень і заборон, а також з інших питань, які стосуються виконання Програми.

Уповноважений не рідше ніж один раз на 6 місяців в строки та у порядку, що визначені керівником Компанії (наглядовою радою Компанії), готує звіт за результатами моніторингу виконання цієї Програми. До такого звіту прирівнюється щорічна оцінка результатів впровадження заходів, передбачених цією Програмою.

Строк проведення внутрішнього розслідування не повинен перевищувати 30 (тридцять) календарних днів з дня завершення попередньої перевірки. Якщо у зазначений строк перевірити повідомлену (виявлену) інформацію неможливо, керівник продовжує строк внутрішнього розслідування до 45 днів [27].

В порядку нагляду та контролю за дотриманням Антикорупційної програми МВС України може визначити порядок здійснення планових та позапланових перевірок діяльності працівників, порядок проведення експертизи документів зважаючи на специфіку своєї діяльності.

Так, у 2022 році Департаментом внутрішньої безпеки Національної поліції України було складено 114 протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, а саме:

- порушення вимог фінансового контролю (ст.172-6 КУпАП) – 86,
- порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів(ст. 172-7 КУпАП) – 18,
- порушення обмежень щодо сумісництва (ст. 172-4 КУпАП) – 4,
- незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (ст.172-8 КУпАП) – 5,
- порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (ст.172-5 КУпАП) – 1.

За результатами розгляду в судах зазначених протоколів 54 правоохоронців (у тому числі колишніх) визнано винними та притягнуто до відповідальності (у вигляді штрафу)

За два місяці 2023 року підрозділами внутрішньої безпеки складено 8 протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, а саме за

порушення обмежень щодо сумісництва (ст. 172-4 КУпАП) – 2 та за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172-7 КУпАП) – 6.

За результатами розгляду в судах зазначених протоколів 2 правоохоронців (у тому числі колишніх) визнано винними та притягнуто до відповідальності (у вигляді штрафу).

РОЗДІЛ 3. ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ РИЗИКАМ У ДІЯЛЬНОСТІ ОГАНІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

3.1 Антикорупційні програми – інструмент протидії корупції

Корупційні правопорушення у діяльності МВС України негативно впливають на систему правоохоронних органів руйнуючи довіру до державних інститутів перешкоджаючи ефективній діяльності. Основою розвитку культури нульовій терпимості до корупції, є антикорупційна програма, яка є важливою складовою успіху у протидії всім проявам корупції у практичній діяльності МВС України.

Антикорупційна програма розроблена на середньостроковий період і є логічним продовженням реалізації заходів, передбачених Антикорупційною програмою Міністерства внутрішніх справ України на 2020–2022 роки, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 31 січня 2020 року № 84 (далі – МВС). За результатами виконання заходів Антикорупційної програми Міністерства внутрішніх справ України на 2020–2022 роки в МВС створено систему запобігання корупції, прийнято нормативно-правові та організаційно-розпорядчі акти, спрямовані на впровадження механізмів прозорості, доброчесності та усунення (мінімізацію) корупційних ризиків у діяльності МВС.

Упродовж 2020-2022 років МВС ініційовано та здійснено ряд реформаційних заходів, спрямованих на зниження рівня корупції в системі МВС. Підготовлено та прийнято ряд актів законодавства, зокрема, щодо поліпшення якості надання послуг, які надаються органами системи МВС, усунення / мінімізації корупційних ризиків у діяльності МВС.

Із 356 заходів, передбачених Антикорупційною програмою Міністерства внутрішніх справ України на 2020-2022 роки, 342 заходи виконано, що становить 96 % усіх запланованих програмою заходів, 14 заходів (4%) не виконано з об'єктивних причин.

За результатами проведеного протягом звітного періоду комплексу антикорупційних заходів намітилася тенденція зменшення кількості працівників системи МВС, притягнутих до відповідальності (кримінальної, адміністративної,

дисциплінарної): в апараті МВС та ГСЦ – 0; у цілому по системі МВС за останні чотири роки кількість працівників, притягнутих до відповідальності (кримінальної, адміністративної, дисциплінарної) за порушення антикорупційного законодавства, зменшилася з 826 осіб у 2019 р. до 152 осіб у 2022 р. (у 2020 р. – 361, у 2021 р. – 427).

Антикорупційну програму Міністерства внутрішніх справ України на 2023-2025 роки (далі – Антикорупційна програма) розроблено відповідно до статті 19 Закону України «Про запобігання корупції», Методології управління корупційними ризиками, затвердженої наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 28 грудня 2021 року № 830/21, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 17 лютого 2022 року за № 219/37555 (далі – Методологія).

Нова Антикорупційна програма розроблена на основі Антикорупційної програми Міністерства внутрішніх справ України на 2020–2022 роки, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України від 31 січня 2020 року № 84 та передбачає продовження реалізації заходів зазначених в ній.

Метою Антикорупційної програми є:

- 1) постійна робота над вдосконаленням системи профілактики та прямої протидії корупції в усіх складових системи МВС, ГСЦ, закладах, установах, підприємствах;
- 2) сприяння злагодженню взаємодії суб'єктів МВС, що покликані викорінювати корупцію в системі;
- 3) сприяння впровадженню механізмів прозорості, доброчесності під час виконання професійних обов'язків;
- 4) зниження корупційних ризиків;
- 5) сприяння підвищенню рівня довіри населення до МВС.

У відповідній Антикорупційній програмі пріоритетними напрямками в реалізації антикорупційної політики є:

- 1) системний підхід до запобігання і протидії корупції,
- 2) нормативно-правове регулювання відносин у сфері запобігання і протидії корупції;
- 3) профілактика виникнення конфліктів інтересу; запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
- 4) контроль за здійсненням державних закупівель, внутрішнього аудиту та управлінням фінансовими та матеріальними ресурсами;
- 5) сприяння удосконаленню процесів надання МВС послуг різного роду;
- 6) організація роботи зі швидкого реагування на повідомленнями про можливі факти порушення антикорупційного законодавства;

8) обмін досвідом та співпраця з міжнародними організаціями щодо здійснення антикорупційних заходів;

7) реалізація МВС Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки, та Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки.

В Антикорупційній програмі регламентується діяльність робочої групи з оцінювання корупційних ризиків, яка була створена Наказом МВС від 22.11.2022 року №764 «Про утворення робочої групи з оцінювання корупційних ризиків у Міністерстві внутрішніх справ України».

Утворена робоча група повинна пройти спеціальні тренінги із залученням фахівців НАЗК та скласти план оцінювання корупційних ризиків, який містить етапи діяльності робочої групи. Методами, якими керується робоча група при оцінці корупційних ризиків є:

1) аналіз джерел інформації (аудити, анонімні опитування, матеріали дисциплінарних проваджень тощо);

2) вивчення нормативно-правових та управлінських документів;

4) інтерв'ювання з персоналом та зовнішніми заінтересованими сторонами МВС;

5) моделювання способів вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, визначення внутрішніх і зовнішніх заінтересованих сторін, які можуть брати участь у їх вчиненні.

Основні положення антикорупційної програми Міністерства внутрішніх справ України на 2023–2025 роки

Станом на 12 січня 2023 року, враховуючи результати опрацьованої інформації робочою групою, встановлено найбільш уразливі до вчинення корупційних правопорушень такі функції МВС:

1) ліцензійна діяльність;

2) надання освітніх послуг;

3) надання адміністративних послуг (сервісні послуги МВС);

4) судово-експертна діяльність;

5) управління міністерством;

6) проведення закупівель;

7) управління фінансами.

Третій розділ Антикорупційної програми присвячений навчанню та заходам з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування серед особового складу підрозділів, установ, організацій, підприємств системи МВС і не тільки. Для постійного підвищення рівня правової культури в сфері антикорупційного законодавства Управління та уповноважені особи повинні

обов'язково ознайомлювати працівників із положеннями нормативно-правових актів, які регулюють суспільні відносини в сфері запобігання корупції в МВС.

З метою реалізації цієї функції має організовуватись постійне та систематичне навчання шляхом проведення занять з для різних категорій працівників шляхом:

- проведення лекцій;
- проведення навчально-практичних тренінгів;
- проведення семінарів та вебінарів із залученням спеціалістів та фахівців.

Робота може проводитись в форматі очного чи дистанційного навчання в групах чи індивідуально. Окрім цього, поширення інформації щодо антикорупційного законодавства можна поширювати шляхом:

- 1) формування рубрики з питань запобігання корупції на офіційних веб-сайтах Міністерства та структурних підрозділів;
- 2) постійне доповнення офіційних веб-сайтів інформацією, яка містить інформацію про заплановані заходи протидії виникненню та поширенню корупції та нові антикорупційні програми, які підготовлені для подальшої реалізації;
- 3) проведення консультацій та надання роз'яснень щодо аспектів антикорупційного законодавства шляхом особистого спілкування чи надсилання листів електронною поштою;
- 4) проведення та систематичне оприлюднення інформації в мережах публічного доступу та ЗМІ інформації про заплановані та проведені публічні заходи, що стосуються питань запобігання корупції;
- 5) організація та проведення різного роду антикорупційних заходів (конференції, семінари, круглі столи);
- 6) виготовлення та поширення друкованих інформаційних бюлетенів, які містять інформацію щодо шляхів запобігання корупції тощо.

Управління та уповноважені особи із запобігання та виявлення корупції, в разі звернення до них з питань роз'яснення антикорупційного законодавства, мають надати консультацію, усне чи письмове роз'яснення в 10-денний строк. Якщо ж надати відповіді в такий строк немає можливості, строк може бути продовжений до 30 діб з дня надходження.

Кожного кварталу Управління має проводити моніторинг, який передбачає:

- збирання та перевірку інформації щодо виконання пунктів плану Антикорупційної програми;
- контроль за здійснення профілактики та усунення корупційних ризиків.

Відповідальні за виконання антикорупційних заходів до 05 січня, до 05 квітня, до 05 липня, до 05 жовтня кожного року мають надавати інформацію про виконані, або навпаки невиконані заходи. У разі неможливості виконати один із

заходів, передбачених Антикорупційною програмою, необхідно надати пояснення про причини.

Моніторинг може здійснюватись із залученням представників Консультативної місії Європейського Союзу в Україні та громадського контролю.

При надходженні щоквартальних звітів, Управління готує загальний звіт про кількість та відсоток виконаних антикорупційних заходів. Критеріями виконання запланованих заходів є:

- «виконано» або «постійно виконується»;
- «на стадії виконання»;
- «не виконано».

Відповідний звіт щоквартально передається Міністру внутрішніх справ та оприлюднюється на офіційній платформі вебсайту МВС.

По завершенню строку дії Антикорупційної програми, Управління здійснює оцінку. Під час цієї оцінки встановлюється:

- у відсотках прогрес у досягненні індикаторів виконання кожного заходу;

- загальний прогрес виконання кожної категорії заходів;
- загальний прогрес виконання Антикорупційної програми.

Індикаторами стану досягнення результатів є:

- зменшення кількості вчинених правопорушень пов'язаних з корупцією та порушень Антикорупційної програми;
- відсоток усунених та попереджених корупційних ризиків завдяки прямому впливу на них;
- відсоток працівників, які успішно пройшли навчання з питань профілактики та запобігання корупції;
- відсоток заінтересованих сторін, які заявляють про стан прозорості діяльності системи МВС;
- відсоток заінтересованих сторін, рівень довіри яких до МВС зріс.

Опрацьовані результати оцінки виконання пунктів Антикорупційної програми протягом 15 днів опрацьовують та по завершенню готують звіт, який подають Міністру. Звіт містить інформацію щодо прогресивних змін в управлінні корупційними ризиками та пропозиції для удосконалення роботи над їх зниженням. Такий звіт повинен бути розміщений на офіційній платформі веб-сайту Міністерства.

Для прикладу, за період реалізації попередньої Антикорупційної програми, в МВС було: створено оновлену систему запобігання корупції, прийнято та реалізовано нормативно-правові акти, спрямовані на недопущення появи корупційних ризиків і діяльності усієї системи МВС.

В період виконання Антикорупційної програми 2020-2022 років в загальному:

- було реалізовано 342 антикорупційні заходи;
- зменшилась кількість притягнутих до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної відповідальності працівників системи МВС (з 826 осіб у 2019 р. до 152 осіб у 2022 р.; у 2020 р. – 361, у 2021 р. – 427) [27].

3.2 Аналіз результатів здійснення заходів щодо усунення корупційних ризиків в діяльності МВС України

Шляхом аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища Міністерства внутрішніх справ в 2022 році було здійснено ідентифікацію корупційних ризиків. Для її проведення був застосований метод анонімного опитування працівників апарату МВС та аналіз нормативно-правових документів.

Анонімне електронне опитування проводилось серед:

- 8010 осіб апарату МВС, ГСЦ МВС, Національної гвардії України, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС, та громадськості;
- 23 840 респондентів – поліцейських.

За результатами проведеної роботи було затверджено такий перелік об'єктів оцінки корупційних ризиків – функцій/процесів МВС:

- серед загальних – управління міністерством; управління матеріальними ресурсами; управління персоналом; публічні закупівлі;
- серед спеціалізованих – надання освітніх послуг; ліцензійна та дозвільна діяльність; надання медичних послуг; міграційна діяльність.

Станом на 2022 рік було ідентифіковано та вжито заходи щодо їх усунення в галузях:

1. Управління міністерством

Корупційний ризик пов'язаний з наявністю дискреційних повноважень якими володіють посадові особи, що забезпечують взаємодію МВС з центральними органами виконавчої влади (координується КМУ через Міністра внутрішніх справ України).

Пріоритетність корупційного ризику: середня.

Заходи щодо усунення корупційного ризику: ужиття заходів з метою регулювання питань взаємодії з центральними органами виконавчої влади відповідно до Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 25 листопада 2016 року № 1250 (з відповідними змінами № 42 від 24.01.2018; № 148 від 27.02.2018).

2. Підтримання публічної безпеки і порядку (у тому числі дозвільна діяльність)

Корупційний ризик пов'язаний з можливою наявністю конфлікту інтересів при здійсненні процедури первинного оформлення документів дозвільного характеру на придбання, зберігання, носіння, перевезення вогнепальної зброї та боєприпасів, а також на продовження їх дії.

Пріоритетність корупційного ризику: середня

Заходи щодо усунення корупційного ризику:

- розробка й поширення інформаційних матеріалів та методичних рекомендацій, що регулюють питання запобігання конфлікту інтересів;

- 06.09.2022 року відбулась зустріч працівників УЗК НПУ та представників КМЄС в Україні з вище зазначених питань.

- підготовлена та оприлюднена пам'ятка щодо недопущення прийняття рішення працівником поліції в умовах конфлікту інтересів при проведенні службових розслідувань чи при розгляді заяв, скарг громадян, тощо.

3. Управління матеріальними ресурсами

Корупційний ризик пов'язаний з можливістю задовольнити приватний інтерес відповідальних осіб МВС шляхом складання завдань на проектування ремонтних робіт чи нового будівництва (здійснення закупівель).

Пріоритетність корупційного ризику: висока

Заходи щодо усунення корупційного ризику:

- здійснено перевірку більше трьох кошторисів та проведено аналіз тих причин, які сприяли збільшенню кошторису на здійснення будівельних робіт;

- постійно проводиться моніторинг договорів про закупівлю товарів, робіт та послуг на суму понад 500 тис. грн. (укладення ЦОВВ, діяльність яких спрямовується та координується КМУ через Міністра внутрішніх справ та Національною гвардією України); та суму понад 200 тис. грн. (укладення ГСЦ МВС, закладами, установами та підприємствами, що належать до сфери управління МВС).

4. Міграції

Корупційний ризик пов'язаний з внесенням даних до єдиного інформаційного простору системи МВС інформації про суб'єкта звернення, які не відповідають дійсності.

Пріоритетність корупційного ризику: низька

Заходи щодо усунення корупційного ризику: здійснення щомісячного моніторингу достовірності внесених даних єдиного інформаційного простору системи МВС.

5. Публічних закупівель

Корупційний ризик пов'язаний з можливістю завищення вартості запланованих закупівель

Пріоритетність корупційного ризику: середня

Заходи щодо усунення корупційного ризику:

- раз на пів року проведення моніторингового аналізу очікуваної вартості закупівель завдяки системі закупівель «ProZorro»;

- за поточний рік проведено 19 планових та 4 позапланових внутрішніх аудитів на предмет виявлення законності використання бюджетних коштів, правильності отримання та розподілу благодійних внесків та допомоги надання в оренду посадовими особами довіреного майна тощо.

6. Управління персоналом

Корупційний ризик пов'язаний зі сприянням переміщенню по службі чи прийняттю на роботу певної особи членами конкурсних комісій з мотивів власної заінтересованості.

Пріоритетність корупційного ризику: середня

Заходи щодо усунення корупційного ризику:

- проведення інструктажу та роз'яснювальної роботи перед проведенням добору з усім складом конкурсної комісії щодо вимог дотримання положень антикорупційного законодавства та обов'язку сповіщати про наявний конфлікт інтересів;

- у період дії воєнного стану призначення на посади здійснюється відповідно до частин п'ятої – десятої статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [28] в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» [29].

7. Надання освітніх послуг

Корупційний ризик пов'язаний з:

А) наявністю можливості задовольнити свої приватні інтереси чи інтереси третіх осіб шляхом добору кандидатів на навчання до закладів вищої освіти;

Б) недоброчесністю представників приймальних комісій закладів вищої освіти.

Пріоритетність корупційного ризику: низька

Заходи щодо усунення корупційного ризику: аналіз нормативно-правових документів, що регулюють питання відбору та направлення на навчання кандидатів до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання та питання організації та здійснення перевірки рівня фізичної підготовки бажаючих вступити на службу в Національну поліцію України.

8. Надання медичних послуг.

Корупційний ризик пов'язаний з наявністю можливостей та способів задоволення власного інтересу посадовими особами, які:

- здійснюють організацію медичного обстеження;
- особи, що проводять медичне обстеження психічного й фізичного здоров'я та придатності до служби в лавах поліції та Національної гвардії України.

Пріоритетність корупційного ризику: середня

Заходи щодо усунення корупційного ризику:

- здійснення перевірок правомірності прийнятих рішень;
- проведення інструктажів та занять з відповідальним за виконання цих функцій з питань дотримання антикорупційного законодавства;
- організація та здійснення перевірок щодо обов'язкового ознайомлення пацієнтів з можливістю отримання безкоштовних ліків певними категоріями осіб;
- попередження про персональну відповідальність посадових осіб за недотримання законодавства у сфері забезпечення громадян безкоштовними ліками;
- перевірка списків працівників, в яких близькі родичі можуть обслуговуватись в Установі;
- внесення змін до посадових інструкцій та функціональних обов'язків щодо прийняття рішень відносно близьких родичів.

ВИСНОВКИ

Зараз Україна перебуває на шляху до членства в Європейському Союзі. Однією з основних вимог перебування в союзі є подолання корупції на всіх рівнях. До цього процесу залучені не тільки спеціалізовані антикорупційні органи, а й інші державні структури та громадське суспільство.

Співробітники МВС України не виняток. Вони повинні розуміти свій статус та формувати чіткі та збалансовані умови і впроваджувати перевірені оптимальні методи роботи. Важливими аспектами у протидії корупції є її профілактика. Тобто, формування таких умов, які не дозволять зароджуватись та розвиватись корупції в усіх її проявах. Основними принципами цієї боротьби є: прозорість та підзвітність. Такі принципи повинні бути повністю інтегровані МВС України в плануванні та проведенні щоденної діяльності [30, с. 18].

Прозорість дозволяє структурі бути відкритою для суспільства та збільшує рівень довіри. Відповідно, конкурси на заміщення посад, відбір та підбір кандидатів на роботу, державні закупівлі, декларування доходів та ін. є відкритими та доступні до перевірки. Завдяки цьому принципу суспільство володіє інформацією щодо реалізації певного, прийнятого державними органами та уповноваженими особами, рішення. За порушення антикорупційного законодавства передбачена відповідальність, яку неможливо уникнути.

Підзвітність означає те, що здійснюється чіткий контроль за прийняттям рішень з метою уникнення корупції з боку відповідальних осіб. Відповідні особи розуміють серйозність своїх діянь та можливі санкційні дії, які можуть бути застосовані до них. Підзвітність має застосовуватись до всіх без виключення з метою ефективності впровадженої антикорупційної політики.

Форми аналізу корупційних ризиків дозволяють вчасно виявити та усунути причини й умови появи корупції в певних структурах. За рекомендаціями НАТО такий аналіз має здійснюватись на трьох рівнях: індивідуальний, рівень процесів та організації. У межах цих трьох рівнів має бути чітка взаємодія, та які ролі відіграє кожна для системної протидії корупції, а також механізм їх реалізації. Окрім цього, має бути чітке розуміння наслідків корупційних дій. Ефективний аналіз буде тільки

тоді, коли буде розроблений механізм збирання, оцінки та перевірки інформації. Ця інформація має бути максимально поширена серед інших структур, залучена до протистояння корупції, що забезпечить кращу координацію ініціатив та діяльності і сприятиме формуванню єдності зусиль.

Для об'єктивності та передбачуваності процедури застосування дисциплінарних санкцій до посадових осіб МВС України, які допустили порушення антикорупційної програми, керівнику юридичної особи рекомендується за поданням Уповноваженого затвердити документ, що визначатиме, які види дисциплінарних стягнень застосовуються до кожного виду порушень.

Сьогодні можна говорити про революційний хід боротьби з корупцією. 28.12.2021 року Наказом Національного агентства з питань запобігання корупції затверджено Методологію управління корупційними ризиками (№830/21). Ця методологія встановлює алгоритм дій по управлінню корупційних ризиків не тільки в державних структурах, а й у діяльності юридичних осіб незалежно від їх організаційно-правової форми.

Завдяки згаданій методології розширені процедурні форми взаємодії осіб та суб'єктів владних повноважень. Фізичні та юридичні особи отримали додаткові процесуальні гарантії впливу на хід розвитку процедури, уточнення обсягу компетенції конкретних суб'єктів управління [1].

Міністерство юстиції розробляє працює над встановленням процедури проведення антикорупційної експертизи чинного законодавства. Варто встановити чіткий порядок формування щорічного плану перевірки чинного законодавства та вимоги щодо його оприлюднення. Робота також ведеться над пошуком механізму врахування результатів проведеної антикорупційної експертизи та усунення корупційних факторів.

Окрім цього, 28.12.21 року відбулись зміни у Порядку подання антикорупційних програм та змін до них погоджених Національним агентством з питань запобігання корупції.

Відбувається процес модернізації Реєстру декларацій з метою часткової автоматизації її заповнення. Серед оновлень затверджено нову форму декларації: <https://bit.ly/3E6RPK4>. Було удосконалено пошук декларацій у публічній частині реєстру. В оновленому реєстрі спрощено комунікацію з уповноваженими особами НАЗК, які перевіряють декларації.

Сьогодні НАЗК продовжує роботу у співпраці з USAID/UKaid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» щодо модернізації реєстру корупціонерів.

Оновлений порядок повідомлення про відкриття валютного рахунку в банку-нерезиденті: <https://bit.ly/3rqiSMW> [31].

Список використаних джерел

1. Корупційні ризики: поняття та засоби їх мінімізації (21.09.2020) URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/chniv/uk/publish/article/105792> (дата звернення 24.03.2023).
2. Конвенція ООН проти корупції від 31 жовт. 2003 р. (ратифікована Законом України від 18 жовт. 2006 р. № 251-V). *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16.
3. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією: міжнародний документ Ради Європи від 27 січ. 1999 р. (ратифікована Україною 18 жовт. 2006 р. № 252-V). *Верховна Рада України*. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_101.
4. Про ратифікацію Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: Закон України від 18 жовт. 2006 р. № 253-V. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/253>.
5. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією: міжнародний документ Ради Європи від 04 лист. 1999 р. (ратифікована Україною від 16 бер. 2005 р. № 2476-IV). *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_102.
6. Про національного координатора з питань реалізації Стамбульського плану дій по боротьбі з корупцією: розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 черв. 2011 р. № 553-р. *Кабінет Міністрів України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/966_001-04.
7. Угода про створення групи держав по боротьбі з корупцією (GRECO). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_145#Text.
8. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073¹-X. *Верховна Рада України* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
10. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
11. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1698-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>.
12. Про державну службу: Закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
13. Про очищення влади: Закон України від 16 верес. 2014 р. № 1682-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text>.
14. Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

15. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

16. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10 лист. 2015 р. № 772-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19#Text>.

17. Про утворення Національного антикорупційного бюро України: Указ Президента України від 16 квіт. 2015 р. № 217. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217/2015#Text>.

18. Про Національну раду з питань антикорупційної політики: Указ Президента України від 14 жовт. 2014 р. № 808. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808/2014#Text>.

19. Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 28 груд. 2021 р. № 830/21. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0219-22#Text>.

20. Правила перетинання державного кордону громадянами України: постанова Кабінету Міністрів України від 25 серп. 2010 р. № 724. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/724-2010-п#Text>.

21. Антикорупційна програма Міністерства внутрішніх справ України на 2023–2025 роки: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28 лют. 2023 р. № 136. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/prevention-corruption/onovlena-antikorupciina-programa-mvs-ukrayini-na-2020-2022-roki/antikorupciina-programa-ministerstva-vnutrisnix-sprav-ukrayini-na-2023-2025-roki>.

22. Положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення курсантів (слухачів) вищих навчальних закладів МВС: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07 верес. 2009 р. № 381. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0911-09#Text>.

23. Порядок взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України: наказ Міністерства внутрішніх справ України 25 лист. 2016 р. № 1250. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1682-16#Text>.

24. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 груд. 2015 р. № 922-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.

25. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки та реалізації антикорупційних програм юридичних осіб: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 22 верес. 2017 р. № 734. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0734884-17#Text>.

26. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10 груд. 1971 р. № 322-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

27. Про затвердження Типової антикорупційної програми юридичної особи: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 10 груд. 2021 р. № 794/21. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z1702-21#n7>.

28. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

29. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2022 р. № 2259-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>.

30. Виховання доброчесності в операціях. Керівництво (довідник) Стратегічного командування НАТО з операцій (лютий 2020). 60 с.

31. Що нового чекає на декларантів у 2022 році? (1 грудня 2021 року). URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/shho-novogo-chekaye-na-deklarantiv-u-2022-rotsi/>.

ЗРАЗОК
ПЛАН
оцінювання корупційних ризиків та підготовки антикорупційної
програми

№	Завдання	Відповідальна(і) особа(и)	Строк виконання завдання	Індикатор виконання завдання
Дослідження середовища організації та визначення обсягу оцінювання корупційних ризиків				
1	Визначення функцій та активів організації, що становлять значну економічну цінність			Сформовано перелік функцій та активів організації, що становлять значну економічну цінність
2	Встановлення внутрішніх та зовнішніх заінтересованих сторін організації, аналіз характеру їх відносин з організацією			Сформовано перелік внутрішніх та зовнішніх заінтересованих сторін за категоріями, визначено характер їх відносин з організацією
3	Складання переліку нормативно-правових актів та розпорядчих документів, що регулюють діяльність організації			Сформовано перелік актів, які регулюють діяльність організації за кожною функцією
4	Аналіз результатів оцінювання корупційних ризиків за попередній період, заходів впливу на них, оцінки ефективності їх виконання			Підготовлено аналітичну довідку. Виявлено не усунуті корупційні ризики та функції організації, у яких вони ідентифіковані
5	Проведення опитування (анкетування) зовнішніх та внутрішніх заінтересованих сторін, аналіз та узагальнення отриманої інформації			Підготовлено відповідну тематиці оцінювання корупційних ризиків анкету (групу анкет)/листи. Забезпечено достатню охопленість респондентів із числа внутрішніх та зовнішніх заінтересованих сторін. Підготовлено аналітичну довідку за результатами опитування (анкетування), що дає змогу оцінити корупційну

				вразливість основних функцій, процесів у організації
6	Дослідження стратегічних планів діяльності, планів реформування, програм розвитку, нових проєктів та інших програмних документів організації			Підготовлено аналітичну довідку. Визначено функції організації, які підлягають реформуванню
7	Аналіз результатів аудитів, перевірок, проведених щодо організації, інших організацій, які виконують подібні функції або реалізують подібні процеси, узагальнення та документування зібраної інформації про можливі факти вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, функції та процеси, з якими такі факти пов'язані			Підготовлено аналітичну довідку. Ідентифіковано недосконалості у нормативно-правовому регулюванні/практичній реалізації функцій організації. Визначено функції та процеси, з якими пов'язані факти вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень
8	Аналіз звернень та скарг на діяльність організації, її окремих працівників, узагальнення та документування інформації про можливі факти вчинення корупційних, пов'язаних з корупцією правопорушень, функції та процеси, з якими такі факти пов'язані, частоту надходження скарг			Підготовлено аналітичну довідку. Систематизовано причини скарг та функції, а також процеси організації, з якими ці скарги пов'язані
9	Аналіз матеріалів дисциплінарних проваджень та службових розслідувань; рішень судів у справах про притягнення працівників організації до адміністративної, кримінальної відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень; рішень судів у кримінальних, адміністративних, господарських справах, учасником яких були організація або її працівники			Підготовлено аналітичну довідку. Систематизовано факти вчинення працівниками організації вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень. Визначено функції та процеси організації, у яких були або можуть бути відповідні правопорушення

	та інші організації, які виконують подібні функції або реалізують подібні процеси, та їх працівники			
10	Аналіз відомостей, які містяться у відкритих інформаційних системах, реєстрах і базах даних, у тому числі у Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення			Підготовлено аналітичну довідку. Систематизовано випадки вчинення працівниками організації корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень. Ідентифіковано функції та процеси організації, у яких мали місце відповідні правопорушення
11	Вивчення аналітичних матеріалів за результатами аналізу корупційних ризиків, проведеного Національним агентством, а також аналітичні матеріали інших державних, міжнародних, громадських інституцій з питань запобігання та протидії корупції та з інших питань, які пов'язані із діяльністю організації			Підготовлено аналітичну довідку. Систематизовано функції та процеси організації, під час реалізації яких можливе вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, а також імовірні причини та умови їх вчинення
12	Аналіз відомостей із засобів масової інформації, соціальних мереж, інших відкритих джерел інформації про можливі факти вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень працівниками організації та працівниками інших організацій, які виконують подібні функції або реалізують подібні процеси			Підготовлено аналітичну довідку. Систематизовано функції та процеси організації, де ймовірно були або можуть бути корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення
13	Збір та аналіз інформації про діяльність організації за допомогою інших способів та методів			
14	Узагальнення зібраної інформації			Сформовано перелік потенційно вразливих до корупції функцій та процесів, які реалізуються організацією

				самостійно або спільно з іншими зовнішніми заінтересованими сторонами
15	Погодження переліку функцій (окремих процесів) у діяльності організації, потенційно вразливих до корупції, для їх оцінювання на предмет виявлення корупційних ризиків			Рішенням робочої групи погоджено перелік функцій (окремих процесів) у діяльності організації як потенційно вразливих до корупції
Ідентифікація, аналіз, визначення рівнів корупційних ризиків				
16	Опис потенційно вразливих до корупції функцій, процесів (підпроцесів) у діяльності організації			Підготовлено схеми процесів (підпроцесів)
17	Аналіз описаних потенційно вразливих до корупції функцій, процесів (підпроцесів) у діяльності організації та ідентифікація корупційних ризиків, які існують або можуть виникнути під час їх реалізації:			
	аналіз нормативно-правових та розпорядчих документів, що регулюють діяльність організації			Ідентифіковані корупційні ризики Елементи корупційних ризиків визначені та задокументовані у реєстрі ризиків
	проведення індивідуального спілкування (інтерв'ю) та фокусованого групового інтерв'ю (фокус-група) із зовнішніми та внутрішніми заінтересованими сторонами			
	моделювання способу (способів) вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, визначення внутрішніх і зовнішніх заінтересованих сторін, які можуть брати участь у їх вчиненні			

	застосування інших способів та методів ідентифікації корупційних ризиків			
18	Аналіз корупційних ризиків та визначення їх рівнів			Оцінено ймовірність реалізації кожного корупційного ризику. Оцінено наслідки ймовірності реалізації кожного корупційного ризику. Підраховано рівень імовірності реалізації кожного корупційного ризику. Інформацію внесено до реєстру ризиків
19	Визначення заходів впливу на корупційні ризики			Підготовлено пропозиції до заходів впливу на кожний корупційний ризик. Для кожного заходу впливу на корупційний ризик визначено: осіб, відповідальних за його виконання; строки (терміни) виконання; необхідні ресурси; індикатори виконання. Інформацію внесено до реєстру ризиків. Підготовлено відповідний розділ антикорупційної програми
Підготовка проєкту антикорупційної програми				
20	Визначення засад антикорупційної політики організації, заходів з їх реалізації, а також заходів з виконання антикорупційної стратегії та державної програми з її реалізації, прийнятої на відповідний період			Засади антикорупційної політики організації, заходи з їх реалізації, а також заходи з виконання антикорупційної стратегії та державної програми з її реалізації, прийнятої на відповідний період, визначено. Підготовлено відповідний розділ антикорупційної програми
21	Визначення заходів з навчання, поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування			Визначено заходи з навчання та поширення інформації антикорупційного спрямування. Підготовлено відповідний розділ антикорупційної програми

22	Визначення процедур моніторингу, оцінки виконання та перегляду антикорупційної програми			Визначено процедури моніторингу, оцінки виконання та перегляду антикорупційної програми. Підготовлено відповідний розділ антикорупційної програми
23	Отримання пропозицій і зауважень до проєкту антикорупційної програми та його публічне обговорення			Отримано пропозиції і зауваження до проєкту антикорупційної програми. Проведено публічне обговорення антикорупційної програми
24	Розгляд отриманих пропозицій та зауважень до антикорупційної програми			Розглянуто пропозиції та зауваження до проєкту антикорупційної програми. Прийнято рішення про їх урахування або обґрунтовано відмову у їх прийнятті
25	Підготовка проєкту антикорупційної програми за результатами розгляду пропозицій та зауважень			Проєкт антикорупційної програми підготовлено, зважаючи на враховані пропозиції та зауваження до проєкту антикорупційної програми
26	Подання проєкту антикорупційної програми керівнику організації на затвердження			Антикорупційну програму затверджено шляхом видання керівником організації розпорядчого документа про її затвердження
27	Подання затвердженої антикорупційної програми на погодження до Національного агентства			Антикорупційну програму подано на погодження до Національного агентства
28	Розміщення погодженої Національним агентством антикорупційної програми на офіційному вебсайті організації (у разі наявності)			Антикорупційну програму, погоджену Національним агентством, з усіма додатками розміщено на офіційному вебсайті організації (у разі наявності)

АЛГОРИТМ складення аналітичної довідки за результатами збору та аналізу інформації про середовище організації

За результатами збору та аналізу інформації про середовище організації із використанням кожного методу/способу, визначеного у плані оцінювання корупційних ризиків та підготовки антикорупційної програми, готується окрема аналітична довідка.

В аналітичній довідці за результатами збору та аналізу інформації про середовище організації:

зазначається метод/спосіб дослідження середовища організації та визначення потенційно вразливих до корупції функцій і процесів організації (наприклад, аналіз результатів аудитів, перевірок, проведених щодо організації, інших організацій, які виконують подібні функції або реалізують подібні процеси);

зазначаються конкретні джерела інформації, які збиралися та аналізувалися за допомогою методу/способу, наведеного в абзаці третьому цих Рекомендацій (наприклад, зазначаються реквізити актів, складених за результатами внутрішніх, зовнішніх аудитів, зокрема міжнародних, аудитів, які проводилися в організації, її апараті та/або територіальних органах). У разі наявності джерела інформації на офіційному вебсайті організації та/або інших вебсайтах наводиться посилання на таке джерело;

послідовно зазначаються функції, процеси організації, у яких виявлено недоліки або невідповідності¹. Наводиться короткий опис виявлених недоліків або невідповідностей, причини їх виникнення, заходи, які вжиті або можуть бути вжиті для їх усунення²;

у разі виявлення корупційного ризику наводяться корупційний ризик, його зміст та, за можливості, інші елементи корупційного ризику (джерела, існуючі заходи контролю);

зазначається інша інформація, яка має значення для визначення обсягу оцінювання корупційних ризиків;

зазначається інформація про особу, яка підготувала аналітичну довідку.

Примітки:	¹ . Доцільно враховувати всі виявлені недоліки або невідповідності незалежно від того, сприяють вони вчиненню корупційного та/або пов'язаного з корупцією правопорушення чи ні.
	² . Зазначається у разі наявності інформації про такі заходи.

ЗРАЗОК

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

за результатами збору та аналізу інформації про середовище організації

1. Метод/спосіб дослідження середовища організації та визначення потенційно вразливих до корупції функцій і процесів організації: проведення опитування (анкетування) зовнішніх та внутрішніх заінтересованих сторін, аналіз та узагальнення отриманої інформації.

2. Джерела інформації, які збиралися та аналізувалися за допомогою цього методу/способу: з метою встановлення думки працівників організації та її зовнішніх заінтересованих сторін щодо наявності корупційних ризиків у діяльності організації проведено анонімні анкетування.

Результати анкетування працівників організації

Анонімним анкетуванням запропоновано респондентам відповісти на 37 питань.

Участь в анкетуванні взяло ___¹ респондентів, що становить ___%¹ від загальної кількості працівників організації.

Переважає більшість респондентів, які взяли участь у анонімному анкетуванні, перебувають на посадах категорії А, Б (___%¹) та В (___%¹), при цьому респонденти мають такий стаж роботи в організації або її органах: більше 3 років - ___%¹; 1-3 років - ___%¹; до 1 року - ___%¹.

Нижче наведено узагальнені результати відповідей респондентів окремо по кожному питанню:

1. Чи відомі Вам місія, візія та цінності організації?

___¹ або ___%¹ респондентів відповіли, що так, відомо;

___¹ або ___%¹ респондентів відповіли, що їм не відомі місія, візія та цінності організації;

___¹ або ___%¹ респондентів відповіли, що організація не має чітко визначених місії, візії та цінностей.

_____².

Висновок:

_____³.

Результати анкетування зовнішніх заінтересованих сторін організації

З метою залучення широкого кола громадськості до участі в оцінюванні корупційних ризиків у діяльності організації проведено анонімне анкетування зовнішніх заінтересованих сторін.

Для цього на вебсайті організації (за гіперпосиланням _____⁴), на сторінці організації у соціальних мережах, на вебпорталі надання адміністративних послуг організація розмістила інформацію щодо проходження анонімного анкетування щодо наявності корупційних ризиків у діяльності організації із гіперпосиланнями на анкету.

Крім того, пропозиції щодо участі в анонімному анкетуванні направлені таким зовнішнім заінтересованим сторонам: _____.

Респондентам було запропоновано форму анонімного анкетування щодо надання адміністративних послуг організацією, у якій містилось 8 питань.

Участь в анкетуванні взяло ___¹ респондентів.

Нижче наведено узагальнені результати відповідей респондентів.

1. На Вашу думку, чи є повним та достовірним обсяг інформації, що розміщується на офіційному вебсайті організації щодо основних напрямів діяльності?

___%¹ респондентів відповіли, що інформація розміщується у повному обсязі та є зрозумілою;

___%¹ респондентів зазначили, що інформація розміщується у важкодоступних місцях, її пошук є нелегким;

___%¹ респондентів зазначили, що інформація розміщується не у повному обсязі.

Висновок:

3. Функції, процеси організації, у яких виявлено недоліки або невідповідності, причини їх виникнення, заходи, яких вжито або може бути вжито для їх усунення: _____.

4. Виявлені корупційні ризики, їхній зміст, джерела, існуючі заходи контролю: _____.

5. Інша інформація, яка має значення для визначення обсягу оцінювання корупційних ризиків: _____.

6. Власне ім'я та прізвище, посада особи, яка підготувала аналітичну довідку: _____.

Примітки:¹ Наводиться числове значення

² Зазначаються інші питання, наведені в анкеті, та відповіді на них.

³ Наводиться узагальнення результатів опитування (анкетування) працівників організації.

⁴ Зазначається гіперпосилання.

⁵ Наводиться узагальнення результатів опитування (анкетування) зовнішніх заінтересованих сторін організації.

ЗРАЗОК**ОПИС****потенційно вразливої до корупції функції (процесів)¹****1. Опис функції (процесів) надання адміністративної послуги**

Для отримання адміністративної послуги суб'єкт звернення подає до адміністратора центру надання адміністративних послуг (далі - центр) регламентований пакет документів (особисто, через представника, поштою, засобами телекомунікаційного зв'язку).

Адміністратор центру:

перевіряє відповідність вхідного пакета документів;

складає опис вхідного пакета документів у двох примірниках, один з яких надає суб'єкту звернення;

з'ясовує від суб'єкта звернення спосіб повідомлення про результат надання адміністративної послуги;

реєструє вхідний пакет документів;

формує справу у паперовій та/або електронній формі;

вносить інформацію про вчинені дії до листа про проходження справи;

надсилає відповідному суб'єкту надання адміністративних послуг вхідний пакет документів (справу).

Суб'єкт надання адміністративних послуг:

отримує вхідний пакет документів (справу) із внесенням запису про його (її) отримання;

опрацьовує вхідний пакет документів (справу);

формує вихідний пакет документів;

передає вихідний пакет документів до центру;

вносить інформацію про вчинені дії до листа про проходження справи.

Адміністратор центру:

невідкладно інформує суб'єкта звернення про результат надання адміністративної послуги;

реєструє вихідний пакет документів;

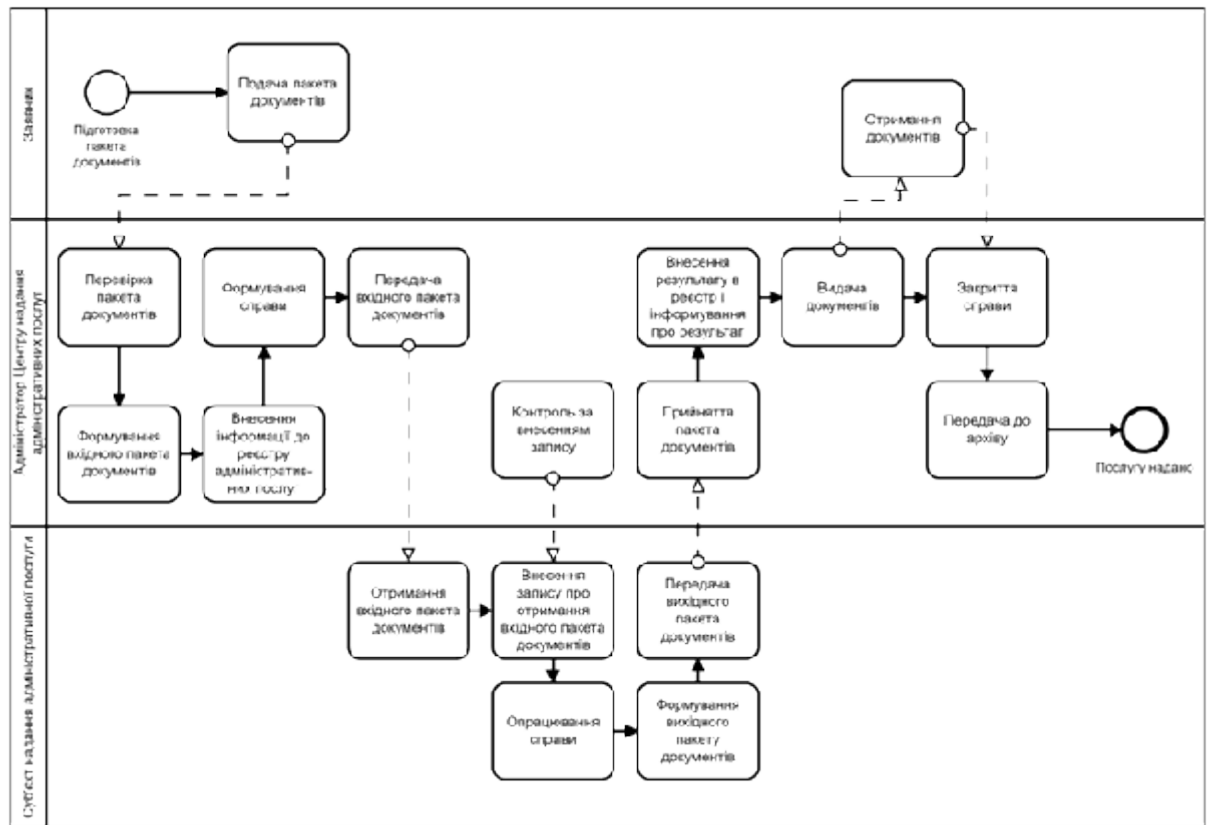
передає суб'єкту звернення вихідний пакет документів (особисто під підпис або в інший прийнятний для суб'єкта звернення спосіб);

зазначає в описі вхідного пакета документів дату отримання вихідного пакета документів, що зберігається у матеріалах справи;

закриває справу;

передає матеріали справи до архіву.

2. Схематичний опис функції (процесів) надання адміністративної послуги

Примітка:¹ На прикладі функції надання адміністративної послуги.

ЗРАЗОК
МЕТОДИКА
визначення потенційних втрат організації від реалізації корупційного ризику¹

Бал	Очікувані майнові втрати організації або розмір незаконного збагачення працівника організації від реалізації корупційного ризику	Вид юридичної відповідальності, до якої може бути притягнуто працівника організації у разі реалізації корупційного ризику	Очікувані репутаційні втрати організації, її працівників від реалізації корупційного ризику	Очікувана шкода, яка може бути завдана охоронюваним законом державним, суспільним інтересам від реалізації корупційного ризику
4	значні майнові втрати ²	кримінальна, цивільна	репутаційні втрати на загальнодержавному та міжнародному рівні, втрата довіри більшості населення та зовнішніх заінтересованих сторін	загроза державному суверенітету, територіальній цілісності; порушення окремих прав і свобод людини і громадянина, окремих прав і законних інтересів юридичних осіб; порушення демократичних засад функціонування держави; порушення (загроза порушенню) міжнародних угод, стороною яких є держава Україна, гальмування соціально-економічних реформ; уповільнення економічного зростання, забруднення навколишнього середовища; правовий нігілізм тощо
3	майнові втрати наявні	кримінальна	репутаційні втрати на загальнодержавному рівні, втрата довіри більшості населення та зовнішніх заінтересованих сторін	зниження ефективності державного управління у відповідній галузі
2	майнові втрати наявні, але незначні ³	адміністративна	репутаційні втрати на локальному рівні, втрата довіри деяких із зовнішніх заінтересованих сторін	моральна шкода, завдана окремим громадянам
1	не очікується майнових втрат	дисциплінарна	репутаційні втрати організації, втрата довіри внутрішніх заінтересованих сторін	шкода відсутня

Примітки:

¹. Залежно від середовища організації робоча група може визначати інші показники потенційних втрат організації від реалізації корупційного ризику, відмінні від показників, наведених у цьому прикладі.

	^{2.} До значних майнових втрат можуть належати майнові втрати, які перевищують 100 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому проводиться оцінювання корупційних ризиків.
	^{3.} До незначних майнових втрат можуть належати майнові втрати, які не перевищують 5 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому проводиться оцінювання корупційних ризиків.

Примітки: ^{1.} Залежно від середовища організації робоча група може визначати інші показники потенційних втрат організації від реалізації корупційного ризику, відмінні від показників, наведених у цьому прикладі.

^{2.} До значних майнових втрат можуть належати майнові втрати, які перевищують 100 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому проводиться оцінювання корупційних ризиків.

^{3.} До незначних майнових втрат можуть належати майнові втрати, які не перевищують 5 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому проводиться оцінювання корупційних ризиків.